

Etiske utfordringer i prehospital virksomhet

Halvor Nordby
Etikk og kommunikasjon i ambulansarbeid
 101 eksempler. 167 s, ill. Trondheim:
 Akademika forlag, 2014. Pris NOK 199
 ISBN 978-82-321-0344-7

Boken er ment som en samling av etiske problemstillinger til bruk i ambulansutdanninger, både på fagbrevs- og «paramedic»-nivå. Den har et innledende kapittel på 20 sider med forfatterens syn på fremgangsmåter til å håndtere etiske problemstillinger i ambulansetjenesten. Etter dette følger ti kapitler med i alt 101 eksempler på vanskelige situasjoner der ambulanspersonell settes i valgsituasjoner i prehospitalt arbeid, situasjoner der det ikke finnes én rett løsning, men flere handlingsalternativer. Problemstillingene er delt i «etiske dilemmaer» om autonomi, medbestemmelse, livskvalitet, spesielle og kriserammede pasientgrupper og «kommunikasjonsutfordringer» om språk, konflikter, formidling av informasjon, intern og eksternt samhandling.

Eksempelene er fra studenter i forfatterens arbeid med ambulansutdanninger, og skal være reelle, men tilstrekkelig anonymiserte og stiliserte til å ha rendyrket ett hovedfokus. Hvert eksempel kommenteres av forfatteren og fyller én boksider, verken mer eller mindre.

Kapittel 1 er relativt tungt og av typen «om oss, ikke til oss» i forhold til den oppgitte målgruppen. Det egner seg bedre til den som planlegger undervisning.

Eksempelene varierer noe i syn på ambulanspersonells selvstendighet, der enkelte forutsetter tett kontakt med ansvarlig lege, mens andre bygger på uvanlig stor grad av delegering og autonomi. De fleste av kommentarene er greie, mens noen er unødvendig teori-tunge og vil være vanskelig å bruke uten lengre forberedelse. Innledningsvis er teksten noe tunglest pga. mange referanser og oppramsing av forfattere og årstall. Det er svært hyppig referert til forfatters egne publikasjoner, mens referanser til tidsskriftartikler ikke er tilstrekkelig utfyllende til at man kan finne artiklene. En liste med anbefalt lesing ordnet tematisk hadde gjort større nytte.

Boken gir mange gode innspill til å ta opp utfordringer i prehospitalt arbeid som ellers kan være vanskelig å sette ord på. Utbyttet er nok mindre ved selvstudium, men bør kunne bli stort ved planlagt arbeid med grupper, som fagmøter, temakvelder, basesamlinger og planlagt undervisning, både i grunn- og videreutdanning, men ikke minst for praktisk arbeidende ambulanspersonell, luftambulans- og redningshelikopterbesetninger, redningstjenester, brann og politi. Vi anbefaler den som en god åpning til et tema som ellers lett blir teoretisk og abstrakt.

Sigurd Wisborg Blix

Ambulansarbeider, Prehospital klinikk, Kirkenes
 Finnmarkssykehuset

Torben Wisborg

Anestesilege, Akuttmedisinsk avdeling, Klinikk Hammerfest
 Finnmarkssykehuset

Oversiktlig om fysikalsk funksjonsundersøkelse

May L.T. Ringvold, Anne Riiser Svendsen
Første skritt
 Undersøkelser og testing av funksjonsforhold.
 2 utg. 289 s, tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget,
 2014. Pris NOK 389
 ISBN 978-82-450-1550-8

Boken er rettet mot fysioterapistudenter, deres lærere og andre interesserte og omfatter 15 kapitler. Innledningsvis gis en innføring i fysioterapeutisk undersøkelsesmetode. Deretter gjennomgås kroppsområdene i de påfølgende kapitlene. Beinlengde omtales i et eget kapittel, og det gjør også vinkelmålinger. I de tre siste kapitlene presenteres pasientkasuistikker.

Språket er folkelig og lettlest. Det er gode illustrasjoner av de anatomiske forholdene i de enkelte ledd. Hovedprinsipper for testing av muskler mv. er fremhevet i tabeller. Det gjør den lettere å bruke til oppslag.

Forfatterne gjennomgår systematisk og lettfattelig anatomiske og biomekaniske forhold samt topografisk palpasjon av det enkelte ledd og kroppsområde. De presenterer også de vanligste problemene og sykdommene samt funksjonsundersøkelse innenfor hvert kroppsområde. Hofte, kne, ankel og fot, skulder og skulderbue, albue, underarm og hånd, lumbalcolumna, torakalcolumna, cervikalcolumna og kjeve er dekket. En del viktige tilstander som gir opphav til problemer er også omtalt, men her er nok systematikken og kunnskapen svakere. Forfatterne kunne kanskje med hell valgt å detaljere funksjonsundersøkelsen ytterligere og ha en mer overordnet presentasjon av de underliggende patologiske forholdene.

Det innledende kapitlet er det svakest. Her forsøker forfatterne å presentere noen viktige temaer. De spenner imidlertid fra ICF-klassifikasjonssystemet (International Classification of Functioning, Disability and Health) til elementer i undersøkelsen og sammensatte lidelser. En mer enhetlig introduksjon til det undersøkelsesrettede fokuset ville vært formålstjenlig. Her mangler en teoretisk introduksjon til funksjonsundersøkelse og testing samt en kort introduksjon av kunnskapsbasert praksis.

Kasuistikkene er velegnet til å understreke viktige elementer i undersøkelsene og de praktisk kliniske konsekvensene. Særlig synes kapitlet om et overtråkk å gi en uttømmende illustrasjon av den diagnostiske tilnærmingen.

Alt i alt kan boken anbefales som innføring i undersøkelse av bevegelsesapparatet for fysioterapistudenter og andre interesserte.

Cecilie Røe

Avdelingsoverlege, Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering
 Oslo universitetssykehus